

Михајло Пантић

АЉА, И ЈЕДАН ОД ОНИХ ДАНА

Та моја сестра је чудо. Прича за себе. Никада не знам шта јој је на памети. Нисам то знао ни док сам растао крај ње, пре много година, а нисам сигуран да то знам ни данас, када је ретко виђам. Али, мислим на њу, стално. Знате оно, братска и сестринска љубав и све што уз њу иде: свађе, мале пакости, неспоразуми, ситна дневна гложења, узајамно вађење крви за анализу, али никада мржња, напротив, него ирационална приврженост, праћена прилично јаком, обостраном љубомром. Пре неколико месеци преселила се у други град, доле, на југ земље, у вишејезичну средину, нашла је тамо новог човека, старијег од ње добрих петнаест година, неки фин тип, удовац, пензионисани занатлија. Помислио сам, коначно ће Аља, тако јој тепамо, доћи на своје.

Пре него што наставим о тој мојој вечитој несигурности спрема ње, дужан сам једно објашњење. Аља је волела да се удаје. У њеном случају био је то као мало јачи назеб. Изађе на улицу, па или се прехлади или се заљуби. Сад ћу да се удам, каже. И уда се, него шта. Први пут мајка и ја смо се обрадовали. Аља и ја живели смо с мајком, професорком историје, једне врло поучне науке. Први мајчин муж, Аљин отац, умро је када је Аља имала три године. Па је прошло много времена, Аља је постала девојка, најлепша у нашем кварту и у свим околним улицама докле су допирале границе мог детињег света.

Онда је у кућу ушао нови човек, мој будући отац, па сам се родио ја. Тај човек, мој назови отац, оставио нас је када сам имао годину и по. Не памтим га ни кроз маглу, нити знам да ли је жив, постоји ли уопште. Мајка и Аља ми о томе никада нису причале. Штитиле су ме од мучнине и понижења, али бих се, по свему, тако ми кривичног законика, могао заклети да се тај мамлаз био наложио на моју млађану

слатку сестру, кренуле су му бале као свим мушким животињама и онда је пукло између њега и моје мајке. Остали смо нас троје, у невеликом новобеоградском стану на последњем спрату Кинеског зида, како су некада звали нашу зграду. Растао сам са својом златокосом сестром, старијом од мене добрих четрнаест година, а за толико се два пута промени свет, и са уморном, прилично растројеном мајком која је за собом имала смрт Аљиного оца, јединог мушкарца кога је заиста волела, и ту хаварију са даваоцем сперме из које сам ја рођен.

Све док се Аља није први пут удала.

Дивно, помислио сам, најзад ћу имати своју собу, а и мајци је лакнуло, њих две се нису баш најбоље слагале. Данас ми се чини да је посредни била природна аверзија између лепотице у доласку и лепотице у одласку, свеједно што је реч о мајци и кћери или чак утолико пре. Како год, делио сам собу са Аљом, мојом полусестром, и прво голо женско тело које сам у животу видео, и постао га свестан, онако, до краја, опсесивно, не могавши да се ослободи мисли о њему, и да одолим његовој вртоглавој привлачности, било је њено тело. И то какво тело! Ту престају све речи овога света, немоћне су. Док сам био малишан, сасвим природно, Аља која је управо бујала, и сама очарана сопственом променом, и сама заљубљена у своја бедра, стомак и груди, није ни примећивала моје присуство. Свлачила се и облачила на моје очи кад год је хтела, сатима се огледајући у огледалу, а када је, претпостављам, први пут у мом погледу открила ону заинтересовану мужјачку искру, а не радозналост детињег безазленства – почела је да ме провоцира, да се излаже. Никада између нас није било никаквог додира, али то није значило ништа. Постала је део мојих најранијих дечачких фантазија, више у сну него на јави, а ја сам њој, што такође претпостављам, могао бити лако доступно, безопасно учило за њене вежбе завођења, оног које претходи опасним везама.

Мајку и мене напустила је први пут у двадесет четвртој, удала се, рекох, отишла на брачно путовање. И тек што смо мајка и ја почели да се навикавамо на тишину у стану, јер телефон више није звонио педесет пута на дан Аља се вратила, право са тог пута у нашу заједничку собу, коју сам већ био почео да сређујем по своме. Десетогодишњаци имају озбиљне животне планове, а и ја сам, добро се сећам, био врло озбиљан и одговоран десетогодишњак, са развијеном маштом и сексуалним фантазијама; прекрштене ноге географичарке из моје школе остављале су на мене врло снажан утисак.

Онда се Аља, правим именом Владана, удала други пут. Као дете које је тек проговорило, бебац од године и по, није умела да каже како јој је име, па је саму себе назвала Аља, и то јој је тако остало за цео живот, примило се. Мајка и ја смо се обрадовали, наравно да смо се

обрадовали. Мајка је, опомињући се помало и сопствене судбине, рекла: па добро, сваком се деси, и додала, у том часу не мислећи на себе: можда ће овога пута бити срећније руке. И донекле је била у праву. Испрва је заиста изгледало да је све у реду, чак се неко време није редовно ни јављала, уживала је у свим предностима брачног живота. Рекох себи, добро је, прошли су је бесови и фијуци, најзад ће се смирити.

И по обичају, погрешно сам.

Аља је у другом браку проживела неколико година, за које време је моја соба добила сасвим нов изглед, и ја постао лепо развијен, могу слободно рећи наочит новобеоградски матурант код кога су школске другарице радо долазиле да слушају плоче, а једном приликом, у наступајућој новогодишњој еуфорији, кад се људи неопрезно препусте страстима сваке врсте, једна Јована, губећи се на кревету на којем је некада спавала моја обожавана полусестра, повикала: – Ох, Боже мој, шта ми то радиш, немој престати да ми то радиш.

И усред тих припрема за дочек, Аља се поново вратила. Ушла је у стан, без звоњења и без куцања, јер је улазила у своју кућу, спустила испред себе две велике торбе у мајушном предсобљу које су за тренутак заличиле на два слона у препуном тролејбусу број 15 – тада су Новим Београдом још зујали тролејбуси – и рекла, без много премишљања, додатних коментара и опширних образложења:

– Ето, ја дошла.

Мајка и ја смо се само згледали. Аља ме, онако затеченог, замолила да јој помогнем да однесе торбе у нашу собу. Баш тако је казала, „нашу собу”, и следеће две године, током којих сам одлучивао шта бих могао да студирам, а мајка побољевала, делио сам тај простор са младом, и даље лепом, врло уредном женом, мојом полусестром Аљом, наставницом солфеђа у средњој музичкој школи. Увек сам јој завидео што је имала бољи слух од мене. Кад неко притисне дирку на клавиру, Аља одмах каже: то је Ге. Или Цис. А мени је слон, један од оних из тролејбуса, отаталио у уво; ја сам само велики љубитељ музике, и као сваки недаровити поклоник те уметности не уем да покажем ништа друго осим слепог дивљења и збанутог, снисходљивог поштовања за сваког ко уме да отпева рингерингераја.

Прошле су и те две године, и најзад сам се, у двоумљењу између теорије музике, јер се сви неталенти нужно морају бавити теоријом, и правних наука, определио за врло еротичан студијски програм о злочину и казни, и он ме је узео под своје. Данас сам љубитељ *Ramonsa* и *Sex pistolsa* у црном оделу, са краватом, актен-ташном и отвореном адвокатском канцеларијом. На вест да се Аља удаје трећи пут слегнуо сам раменима, па добро, сваког чуда за три дана, а мајка је, благона-

клоно, већ озбиљно начета болешћу и исцрпљена операцијама, само прошапутала: нека јој је са срећом, шта се ту може, сваком се деси да омане. И мени се десило са твојим оцем, па опет није тако страшно, имам тебе. Из сваког зла изађе и нека корист или лепота, ево, рецимо, шта би Европа била без Наполеонових ратова. Није ни то тако много, три пута, њен проблем је у томе што је сувише лепа па не уме да воли никога до себе, ваљда ће трећи пут све бити у реду. Ма зна се, трећи пут Бог помаже.

И тако смо се навикли, најпре се радовали, па онда мало гунђали, мало патили заједно са Аљом, потом нам је постало смешно, и на крају смо сасвим оуглали. Рекох вам већ, Аља је чудо. Ишле су јој од руке те удаје. Није се никад много премишљала. Заљуби се, дођу јој љувени валунзи или неко укаже пажњу њеној лепоти, на то нико није имун, то је пријатно чути и када није истина. И лако се одлучи. А кад се одлучи, као да си ударио дланом о длан – уда се.

Онда је дошла зима, једна од најстрашнијих које памтим, дрвеће је пуцало од студени по новобеоградским парковима. Мајка је умрла. Две недеље су је држали у фрижидеру, у мртвачници, раке на новобеоградском Бежанијском гробљу нису копане због смрзнуте земље. После тих коматозних петнаестак дана, када сам ходао као лунатик, ипак је најзад, накратко, студен попустила и управа гробља објавила је да почиње с радом. Сећам се гужви и редова пред капелама, било је много непогребених на чекању. На мајчиној сахрани били смо Аља, њен трећи муж, неколико старица из нашег улаза које су познавале моју мајку, и ја. Падала је ледена киша, и одмах се, на тлу, претварала у ледену скраму. Када су гробари, сви одреда црвени у лицу од мраза и превише алкохола, завршили свој посао, са Аљом и њеним мужем отишао сам до паркинга. Они су ме ледом окованим улицама превезли до зграде, нису хтели да се са мном попну до стана. Други пут, рекли су, видиш какво је време, чека нас неколико сати вожње.

И тако сам, после свега, остао сам. Седео сам у мојој и Аљиној соби, обучен за спровод, у глувом мраку, и гледао кроз прозор, доле, на широки, опустели булевар који је личио на залеђену реку. Киша је у међувремену прешла у густ, лепљив снег, падао је као на почетку леденог доба. Мислио сам, прекриће све, па и сваку моју бол. Кад неко близак умре, време застане, хтело би унатраг, и бивше слике загуше свест. Прошлост је ужасна, стално се враћа у форми бола, ужасна толико да готово паралише ужасност садашњице. Не могу рећи шта је горе – прошлост, као легло свих траума, које не може обелити ниједно време, макар живео као корњача, споро и дуго – или садашњост у којој изнова живим све стечене озледе, живим их на најгорем могућем месту, у мислима, стално им додајући нове. И више ништа не очеку-

јем, јер се свако очекивање заврши новим повредама. Нарочито више ништа не очекујем од људи. Нисам никакав мизантроп, нарочито не мизогин, у мом животу било је сасвим довољно људи и жена које сам волео и који су ме волели. Ево, Аља ме и даље воли, сигуран сам, као што и ја волим њу, па ипак, не могу да кажем да знам шта је љубав. Што и није толико важно, важно је да је осећам. И да сам је осећао, заиста јесам.

Али, све је то тако мало према напору самог постојања, које је једва подношљиво. Ево зашто.

Аља се вратила на измаку зиме, није прошао ни пун месец од мајчине сахране. Овога пута отишла је у мајчину собу. Нисам био код куће када је дошла, затекао сам је у стану, имала је свој кључ. За тај непун месец од када сам је последњи пут видео доста се изменила, постала некако тиша и спорија, уосталом, улазила је у средње, зреле године, али је, у сваком случају, сачувала привлачност. И даље је била од оних жена на којима поглед, када их спазите, мора застати мало дуже. Два дана по њеном трећем повратку први пут сам отворено признао себи да ме привлачи рођена полусестра, боље рећи, постао сам свестан те своје одавно зачете, нарасле и потом стално потискиване жеље, која никада неће сићи у стварност. Знао сам да је то грех, већ сама та жеља уводила ме у неподношљивост свега што чиним и свега о чему мислим. Човека можете дресирати боље од сваког мајмуна, коња, пса или делфина, осим у једном, да контролише сопствене мисли и да поништава сопствене жеље, нарочито оне којих се и сам ужасава. На пример, да сања о томе како, као добри син свога перверзног назови оца, продира у своју податну златокосу полусестру, старију од њега тричавих четрнаест година, што је довољно време да се пешице оде на крај света и да се отуда врати празних руку, са гомилом невероватних прича у глави, рецимо о томе да су се фараони женили рођеним сестрама да би очували чистоту династичке крви. Што за собом повлачи гомилу питања од којих трне свест, а неподношљивост постаје хронично стање постојања. Да, постоје разна тегобна питања, као што постоје и она сувишна и ружна и, посебно, она глупа, а на глупа се питања не могу давати паметни одговори, тја, ово је била врло луцидна констатација.

Постоје и она питања која нас превазилазе, пред њима ћутимо. Нека су тешка, и упорно траже да на њих увек изнова одговарамо. И тако ми се, у сазнању да је моја жеља за полусестром, оном коју сам као дечак гледао голу пред огледалом, грех којем ни фараони нису могли одолети, јавило питање Бога. То је једно од тежих питања, нарочито ако нисте научени да верујете. Нисам научен да верујем. Бога је, колико се сећам, у нашој кући помињала само она Јована, једне ноћи у

давној предногодишњој еуфорији. Ипак, ако Бог станује у људима, онда знам да он негде постоји, само, још нисам довољно мудар да га видим и да га разумем. Треба порастати до Бога. Цео живот покушавам да порастем до њега, да га заслужим, а не знам да ли је то добар правац. Да ли би, уместо да му стремим, требало да се смањујем и да се сагињем, ту је сва тежина тога питања: како постати достојан Бога? Не знам хоће ли ми се икада тај одговор отворити пуном снагом, али, заиста радим на томе, чиним све што могу, трудим се, сањам о таквом дану. И не смета ми што то нико не препознаје, чак ни Аља, мени најближе биће. Спутао сам сопствену охолост, и не чудим се више, ничему. Ионако су сви људи, без изузетка, болесно обузети собом. Мислим о томе док, обично у касно вече, када шеталиште опусти, ходам поред Дунава, Дунав је свакако једна од могућих објава Бога. И љубав је то, објава Бога. Па, кад мало боље размислим, ипак сам својом љубављу пренуо неколико људи, подсетио их да вреди живети, упркос неподношљивости сваког дана под облацима. Што уопште није мало, то је, у ствари, највише што се може.

(...)

Опет удаја, рекох, и одлазак у град на југ земље, где људи говоре једним, а сањају на другом језику.

И онда сам, на Аљин позив, у рано пролеће, био је касни март, допутовао у тај градић у којем је живела са својим новим, четвртим мужем, водоинсталатером. Имали су кућу на самој обали прелепе, бистре планинске реке, која је и ноћу жуборила у мом сну, и мој први утисак био је да су сасвим згодан пар. Аља је брзо нашла посао као наставница музике у основној школи, а он, звао се Мирослав, али су му сви тепали Медо, стално је ишао по терену; када у малом месту постоји само један занаталија, он временом постане стручњак за све. Није било тога што мој нови зет није умео да оправи, и људи су, дабоме, од такве смо сорте, то помало и злоупотребљавали, али Мирослав је био Добрица. Ништа му није било тешко, ни да замени прегорели осигурач, нити да постави нове олуке на крову суседове куће, а о ситним глупостима и да не говорим, било је тога сваки дан, ихајхај. Чим се негде нешто поквари, трчи по Мирослава.

Само суботом није радио, не због тога што је био адвентиста или нешто тако или томе слично, него зато што је био заклет риболовац, стручњак за лов пастрмке и липљана, надалеко му није било равнoг. Знао је сваки вир и сваки брзак десетак километара узводно и низводно од града, и суботом су секире могле да падају, или да у јулу буде плус четрдесет, он је ујутру облачио своје рибарско одело и запућивао се на реку, некада пешице, када је намеравао да лови у близини, а некада аутомобилом, када је одлазио даље, према планинама, у кањон.

Да, и ово је важно да кажем: обожавао је класичну музику, што је готово незамисливо за човека који је учио тек колико је требало да заврши неки обичан занат, и мислим да су та његова једноставност и та његова пасија заправо привукле Аљу. Упознали су се игром случаја, када је Аља са својом новобеоградском школом водила децу на такмичење хорова или на екскурзију, не памтим више, па су на путу до неке знаменитости, не знам које, манастира или пећине, застали у том његовом градићу. И тако је почело, један телефонски позив, па други, а Аљи, на то сам одавно упозорио, и због тога сам себи постајем досадан, удаја није била никакав проблем, нешто као свичовање, стално мењање телевизијског канала, три секунде на овом, пет секунди на оном... Ма, да, опет је одлучила да из корена промени свој живот.

И променила га је. Ко куца, отвориће му се, ко тражи, наћи ће. Аља је најзад нашла. Кућу крај реке, мали, пријатан посао, човека који говори само кад има шта да каже и при том познаје цео Равелов опус. Невероватно, али истинито, ето, догађа се, бива понекад и тако.

(...)

Позвали су ме да их посетим и ја, сам, гле, прихватио позив.

Примили су ме као род рођени, што сам им уосталом и био. Добио сам собу у поткровљу, са балконом који је гледао на ту малу, божанствену брзицу, и ништа од мене нису тражили, само су ме стално нечим нуткали, те хоћеш ово, те хоћеш оно. А мени заиста није било потребно ништа, осим да се мало, измакнут од градске буке и свакидашњег досадног, рутинског разговарања са манијацима, педофилима и убицама, одморим и наспавам. Наравно, нисам понео своју колекцију CD-ова раног панка и *ZZ topa*, али се неке жртве напросто морају поднети; живот је такав, захтева стална ускраћивања нагона, навика и жеља, што ми у датом случају није посебно тешко пало јер неће трајати дуже од пет-шест дана, колико сам имао намеру да останем, и што сам сматрао пристојним, да ником не досадим или будем на терету.

Преко дана моји домаћини ишли су за својим послом, а увече бисмо се окупљали, лако вечерали, пили мало црног вина или чаја, слушали класичну музику и разговарали. Мирослав је пре доста година отишао у превремену пензију, није му се више радило у фирми, а приватног посла имао је преко главе. Ха, имао је и ту zgodну причу, испричаћу је. Када је одлучио да се пензионише, отишао је код директора да му то саопшти. Па где ћеш сад, црни Медо, у пензију, убеђивао га је директор, сад си у најбољим годинама, а таквог мајстора нећемо наћи да га свећом по свету тражимо. Нипошто у пензију, потребан си нам, а и знаш како се каже, боље и у рат него у пензију. Из рата се ипак понеко врати, из пензије се досад нико није вратио. Нити ће, док је сунца и месеца.

Свеједно, Мирослав се лепо пензионише, после извесног времена ожени се Аљом, постану леп пар. Чудни су ти парови, никад се не зна ко је за кога створен, док се то само не покаже, живот је то тако удесио.

У петак увече Мирослав ми је рекао:

– Спремио сам ти опрему, сутра идемо у риболов.

– Врло радо, али ја само могу да гледам, никада нисам ловио рибе.

– Не брини, увек постоји први пут. Показаћу ти, па ако ти се допадне, уживаћеш, ако ти се не допадне, ником ништа, нећеш потрошити годину него један дан. Аља ће нам спремити сендвиче и термос са чајем, а понећемо и пљоску, ако мало захлади, да се загрејемо. Чини ми се да ће сутра бити добар дан за у рибе, пастрмка се одавно измрестила и сад је гладна, напада све живо и доста лако се лови. Јесте да је водостај мало висок, али знам нека места са којих је могуће ловити са обале или из плићака.

Договорено.

Пробудио ме пред зору. Тихо је покуцао на врата моје собе, био сам већ полубудан, ионако имам лак сан, нарочито кад треба негде раније да кренем, будилник ми није потребан.

У гаражи смо навукли тешка, непромочива рибарска одећа, прибор је био уредно спакован у пртљажник. Аља је, буновна, огрнута ћебетом, изашла да нас испрати и пољуби. Хајде, рекла је, проведите се лепо, али нам није пожелела срећу, чак сам и ја, као потпуни дилетант, знао да риболовцу пре одласка у лов никада не треба рећи: – срећно! То се говори рударима, а не залудницима решеним да цео дан проведу крај воде.

Извезли смо се и кренули узводно, према кањону, тек је свитало. После отприлике пола сата вожње зауставили смо се крај пута, на малом пошљунчаном паркингу на рубу шуме и потом се добрих петнаестак минута, вијугавом стрмом стазом спуштали до реке, која је обесно скакутала преко камења. Онда смо, идући двестотинак метара низводно, наишли на мирнији ток, са блажим брзацима, обале су биле обрасле тек пропупелим врбама и јовама.

– Ово је моје омиљено место – рекао је Мирослав, и загазио у воду, малтене до појаса. – Прво гледај како и шта ја радим, а онда полако почни и ти, видећеш, није тешко. Бацаш уз воду и пратиш врх струне, кад риба повуче само благо цимнеш штап према себи, и то је то. Ево овако, видиш – рекао је и вешто забацио струну. Учинио је то још неколико пута, и у једном тренутку видео сам како се врх струне одједном зауставља, а затим доста снажно креће узводно. Мирослав је потеглао штап к себи, врх се савио, и после минут-два у мрежици се праћакала његова прва риба, лепа пегава поточна пастрмка, жутка-

стог трбуха и тамносмеђих леђа. Бог је био надахнут када је стварао то биће, поточну пастрмку, звану Салмо.

Изашао је на обалу, скинуо рибу с удице и вратио је у воду. – Враћам све што уловим, мени није до рибе, него до лова – објаснио је. До тада сам мислио да рибари иду у лов само да би напунили торбу.

– Ето, видео си, сад покушај и ти. Спусти се педесет метара низводно, тамо је отприлике иста дубина као и овде, и само стрпљиво бацај. Почетнике хоће срећа, а и сада је, рекао сам ти, оно доба године када је лакше ухватити рибу него за топлијих месеци, тада вода опадне и хране има у изобиљу. Узми овај мој други штап, лак је и добар за махање, неће ти представљати напор.

О свему сам у свом животу могао мислити, као што и јесам, али да ћу једном стајати у брзој планинској реци, опирати се њеној струји и забацивати удицу, то ми није падало ни на крај памети. Постоји милион начина да човек проживи један свој дан, ово је био мој милионити начин. Свеједно, угазио сам у воду десетак метара од обале, и када ми је вода дошла до половине бутина, одмотао струну и забацио је онако како је то чинио Мирослав. Испрва је ишло доста траљаво, али сам са сваким новим покушајем постајао све спретнији, и у једном трену струна на чијем крају се налазио мамац који је Мирослав звао *нимфа*, одлетео је доста далеко од мене и бућнуо у воду. Струна се кретала по површини врло брзо и када је струја повукла сасвим десно од мене, извукао сам је и поново забацио. Погледао сам према Мирославу. Он је са удице, неколико десетина метара лево од мене, скидао новоухваћену рибу.

– Само бацај – довикнуо је. – Риба ради, сигурно ћеш нешто уловити.

Наставио сам. И у једном тренутку, док су моји покрети већ полако постајали механички – забациш, пустиш да вода затегне струну, извучеш и поново забациш – открио да човек над водом мисли друкчије него другде, рецимо, него у својој соби. Пред водом која тече мисао се некако најпре расплине, и онда одједном згусне, постанеш свестан себе, до последњег делића душе, чујеш сопствено срце. Хм, помислио сам, у томе би могла бити та магија, над водом живот као да застане и као да га видиш исцела, у сваком детаљу. Проживиш године и године, свашта претуриш преко главе, нагледаш се туђих смрти и све чешће мислиш на своју, догоди ти се толико тога да већ и не владаш сопственим сећањем, оно се враћа кад му се прохте и одлази тамо где му се хоће, и онда схватиш да после свега немаш превише тога да кажеш. Мудрост остаје на дну, као злато у сити испирача песка у потоку...

А онда се над водом доживи откровење, и тада схватиш: сваки дан који ти је додељен мораш проживети на што пунији начин, сваки дан

мораш се дати нечему или некоме. Немој због тога осећати грижу савести, сваки дан мораш уживати у овоме или ономе, и мораш некога волети. Не дозволи да ти бол пређе у навику, јер је од свих најтежи онај бол који прелази у навику. То каже Вистан Хју Одн, и у праву је, зато што бол из навике носиш као силована жена дете зачето у том чину. И шта после тога: ни с њим ни без њега. Бол који нам други наносе треба прихватити и растворити, мишљу и вољом, и онда га одбити од себе или га припитомити, заслужити онај тренутак озарености који после свега ипак мора доћи, и који је вредан живљења. У ствари, помислио сам управо тада, биће да време протиче од таквог до таквог часа, онако као што протиче Мирославу, од суботе до суботе, од озарења до озарења.

Не заваравам се, знам да живот нема превише смисла, божанске суштине још мање. Нешто мало радости, нешто неостварених жеља, помало љубави, страсти и љубоморе, као за Аљу, и превише неподношљивости. Све остало су привиди, маске које носимо толико дуго да нам временом срасту с лицем. Човек је празан ћуп који одзвања, увек нам је потребан неко други, неки назови отац, нека златокоса полусестра да бисмо одредили шта смо и ко смо, увек нам је потребан загрљај који никако да досегнемо. А и када дође, он не траје дуго, него протекне брзо, као планинска река.

Усред таквих размишљања прожео ме струјни удар, онај што долази од више силе. Врх мог штапа се снажно савио према води, потагао сам вероватно јаче него што је требало да учиним, али био сам занет и нисам ни мислио о томе шта у том трену чиним. Но, свеједно, риба се закачила и секунд касније излетела из воде, на цео метар висине, у магновењу сам видео њено велико сребрнасто тело. Кренула је низ струју и једино што сам могао је да чврсто држим штап, док је она, користећи се снагом воде, постајала све снажнија и снажнија.

– Само држи затегнуто, не попуштај, неће отићи. Добро се закачила, и умориће се. Ево ме, долазим – викао је Мирослав, трчећи уз обалу, а ја сам чуо сопствено било у грлу.

Не знам колико је све то трајало. Углавном, после извесног времена, почео сам полако да привлачим рибу к себи. Опирала се, попуштао сам јој и опет је привлачио, у последњем бегу мислио сам да ће се откинути, али сам издржао и тај њен најјачи трзај и довукао је до ногу. Мирослав је подметнуо мрежицу. У њој се праћакала прелепа велика, светлоцрвена пастрмка.

– Ово је калифа – рекао је Мирослав. – Калифорнијска пастрмка, одавно нисам видео овакву.

Пажљиво ју је скинуо с удице, ухватио је испод шкрга и пружио ми је.

– Пољуби је и пусти. Заслужила је.

Учинио сам тако.

– Браво, мајсторе – загрлио ме – баш си био добар, изгледа да имаш дара. Поновићемо ово, свакако. Сад идемо на кувано вино, па на ручак, Аља је постала уметник у кувању.

У колима смо ћутали, мени су се врзмале разне мисли по глави.

– Ето, видиш да сам ипак био у праву – одједном је прословио Мирослав.

– На шта мислиш?

– Па на то, да је ипак боље ићи у пензију него у рат. У рату се нема времена за риболов.

Насмејао сам се. Добар је тај Мирослав, Аља је коначно нашла неког са ким ће моћи. Барем се надам да хоће. Волео бих да буде тако, то говорим из помало себичних разлога. Открио сам нову страст, и разумео да дан на води вреди колико пет у свакидашњем животу.

Исте вечери сам отпутовао, аутобусом.

– Дођи нам поново, чим будеш могао. Овде је баш лепо, зар не – рекла је Аља. – Уморила сам се од свих тих силних смуцања. Љубав се не тражи, она се чека. И ако се довољно дуго то чини, појави се.

– Овамо руку, мајсторе – рекао је Мирослав и загрлио ме. – Следећи пут водим те на ново, још боље место.

Испратили су ме до станице, аутобус је већ бректао упаљеним мотором. Ушао сам и сео на своје седиште, њих двоје су и даље стајали на перону, све док нисмо кренули. Махнуо сам им, они су отпоздрављали све док сам их видео кроз прозор. Добро је имати некога кога волиш, још боље некога ко воли тебе, бол тада има много слабије изгледе за преузимање иницијативе.

(...)

Сада седим у свом пустом новобеоградском стану, слушам *Клеи* и сећам се тог божанственог, једног од *оних* дана. Можда претерујем када помишљам да би сваки требало да буде такав. Али, зар је то важно, кад ионако тако нешто није могуће, тек понекад се деси понеки стварно испуњен дан...

И зато више вреди.

Ноћ је. Аља вероватно седи крај прозора, ослушкује шум воде, и чита неки нотни запис, неку омиљену партитуру, пуна љубави за мене, за Мирослава, за цео свет. Потом устаје, распрема постељу и спрема се за починак. Закратко, док се пресвлачи, у полутами собе забели се њена кожа. Гаси ноћну лампу понад узглавља и прибија се уз мужа. Полако заспива, и како је неосетно хвата сан, пун тишине, све дубљи и дубљи, мисао да је коначно срећна одваја се од ње, и одлази некуда, сама, у пределе који никоме нису доступни. Да, све најбоље мисли, јед-

ном рођене, постоје негде изван нас, и када се сасвим измакну, а то потраје, не знам колико, уједине се са вечношћу.

И ја мислим на Аљу, и на Мирослава.

Али сам нешто тужан, не знам због чега, тек тако. Мисао на смрт тешка је и над водом.

Што рече Џон Вејн у једном старом каубојском филму: – Да се и ово заврши, па да одем на судњи дан као срећан човек.